

تعاریف و مفاهیم:

شهرستان: واحدی از تقسیمات کشوری است با محدوده جغرافیایی معین که از به هم پیوستن چند بخش همجوار که از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی واحد متناسب و همگنی را بوجود آورده‌اند.

بخش: واحدی از تقسیمات کشوری است که دارای محدوده جغرافیایی معین بوده و از به هم پیوستن چند دهستان همجوار مشتمل بر چندین مزرعه، مکان، روستا و احیاناً شهر که در آن عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، واحد همگنی را بوجود می‌آورد.

شهر: محلی است با حدود قانونی که در محدوده جغرافیایی بخش واقع شده و از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و سایر عوامل دارای سیمایی با ویژگیهای شهر می‌باشد.

دهستان: کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری است که دارای محدوده جغرافیایی معین بوده و از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل می‌شود که از لحاظ محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی همگن بوده و امکان خدمات‌رسانی و برنامه‌ریزی در سیستم و شبکه واحدی را فراهم می‌نماید.

قسمت 1) مشخصات طبیعی و تقسیمات کشوری

کشور جمهوری اسلامی ایران با مساحت خاکی 1628750 کیلومتر مربع در نیمه جنوبی منطقه معتدل شمالی بین 25 درجه و 00 دقیقه تا 39 درجه و 47 دقیقه عرض شمالی از خط استوا و 44 درجه و 02 دقیقه تا 63 درجه و 20 دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار دارد. میانگین ارتفاع آن بیش از 1200 متر از سطح دریا است. پست‌ترین نقطه داخلی با ارتفاع 56 متر در چاله لوت و بلندترین قله آن دماوند با ارتفاع 5610 متر در میان رشته کوه البرز قرار دارد. در کناره جنوبی دریای خزر ارتفاع زمین 28 متر پایین‌تر از سطح دریای آزاد می‌باشد.

جمهوری اسلامی ایران از شمال به جمهوری ترکمنستان، دریای خزر، جمهوری آذربایجان و ارمنستان، از مشرق به افغانستان و پاکستان، و از جنوب به دریای عمان و خلیج فارس و از مغرب به عراق و ترکیه محدود است.

کشور ایران از نظر تقسیمات کشوری در پایان سال 1386 دارای 30 استان، 363 شهرستان، 919 بخش، 1061 شهر، 2430 دهستان بوده است.

قسمت 2) اطلاعات جمعیتی کشور

1- تعداد کل جمعیت کشور:

براساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال 1385 جمعیت ایران معادل 70495782 نفر با نرخ رشد سالانه 1/6 درصد بوده است.
در این سال 68/46 درصد جمعیت، شهری و 31/39 درصد روستایی و مابقی غیر ساکن بوده‌اند.

جمعیت سالهای مختلف و درصد رشد بین دو سرشماری

(واحد: میلیون نفر)

سال	1290	1305	1315	1325	1335	1345	1355	1365	1375	1385
تعداد	9/14	10/46	11/96	14/16	18/95	25/79	33/71	49/45	60/05	70/50
درصد رشد	0/6	1/5	1/4	2/0	3/1	3/1	2/7	3/9	2/0	1/6

توزیع استانی جمعیت کشور در جدول 20-1 ارائه شده است.

2- جنسیت:

در سال 85 تعداد 35866533 نفر (50/9 درصد) مرد و تعداد 34629249 نفر (49/1 درصد) زن بوده‌اند که در نتیجه نسبت جنسی 104 بدست می‌آید بدین مفهوم که بازاء هر 100 نفر زن، 104 نفر مرد وجود داشته است.

این نسبت برای اطفال کمتر از یکساله 104 و برای افراد 65 ساله و بیشتر 114 بوده است.

3- طبقات سنی:

در سال 85 از جمعیت کشور 25/08 درصد در گروه سنی کمتر از 15 ساله، 69/73 درصد در گروه سنی 15 - 64 ساله و 5/19 درصد در گروه سنی 65 ساله و بیشتر قرار داشته‌اند.

بزرگسالان 65 ساله و بیشتر	میانسالان 25-64 ساله	جوانان 15-24 ساله	نوجوانان 11-14 ساله	کودکان 6-10 ساله	نوباوگان 1-5 ساله	اطفال کمتر از یکسال	تعداد
3656591	31419379	17738183	5504614	5601390	5433658	1141967	
5/19	44/57	25/16	7/81	7/95	7/71	1/62	درصد

4- دین:

در سال 85 از جمعیت کشور 99/44 درصد را مسلمانان تشکیل می‌داده‌اند.

تعداد	جمع	مسلمان	زرتشتی	مسیحی	کلیمی	سایر و اظهار نشده
70495782	70097741	19823	109415	9252	259551	
درصد	100	99/44	0/03	0/16	0/01	0/37

5- سواد و آموزش:

در سال 85 تعداد 54082 هزار نفر جمعیت 6 ساله و بیشتر کشور 84/54 درصد باسواد بوده‌اند.

نسبت باسوادی برای مردان 88/66 درصد و برای زنان 80/27 درصد بوده است.

نسبت باسوادی در نقاط شهری برای مردان 71/60 و برای زنان 73/22 درصد و در نقاط روستایی برای

مردان 28/40 درصد و برای زنان 26/78 درصد بوده است.

6- وضع فعالیت:

در سال 85 افراد شاغل و افراد بیکار (جویای کار) در مجموع، 39/43 درصد از جمعیت دهساله و بیشتر

کشور را تشکیل می‌داده‌اند.

از جمعیت فعال کشور 67/88 درصد را شهری، 31/93 درصد را روستایی و 0/19 مابقی غیر ساکن بوده‌اند.

قسمت 3) تعداد افراد مورد حمایت نظام حمایتی کشور⁽¹⁾

در پایان سال 1387 قریب 5/9 میلیون نفر (8/4 درصد جمعیت کشور) مورد حمایت مستمر و سازمان

یافته خدمات حمایتی کشور قرار داشته‌اند (کمیته امداد امام خمینی 4619 هزار نفر، سازمان بهزیستی 285

هزار نفر، بنیاد شهید و امور ایثارگران 1040 هزار نفر شامل 497 هزار نفر افراد خانواده محترم شهداء و 543

هزار نفر جانبازان عزیز) و علاوه بر آنها، حداقل 3/5 میلیون نفر بصورت موردی یا مقطعی، از خدمات و

حمایتهای اجتماعی مقرر استفاده نموده‌اند.

- افزون بر 75/5 درصد از افراد مورد حمایت مستمر خدمات اجتماعی و بیش از 82/9 درصد از افراد بهره‌مند از خدمات موردی مذکور مورد حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) قرار داشته‌اند.

- ارائه خدمات فرهنگی و آموزشی افزون به 746 هزار نفر دانش‌آموز، 85 هزار نفر دانشجوی، نگهداری 11 هزار نفر از معلولین، سالمندان و کودکان بی سرپرست، ارائه خدمات توانپزشکی به معلولین، بخش دیگری از خدمات اجتماعی انجام شده می‌باشد.

- اهتمام و توجه نظام حمایتی به ارتقاء کیفیت زندگی خانوارهای محترم شاهد، ایثارگران، جانبازان و آزادگان با جمعیت افزون بر 988 هزار نفر از دیگر شمول حمایت خدمات حمایتی به اقشار مختلف کشور می‌باشد.

قسمت 4) هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی کشور⁽²⁾

بر اساس نتایج آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی کشور توسط مرکز آمار ایران در سال 1386 متوسط هزینه هر خانوار شهری با میانگین نفقات هر خانوار 3/87 نفر مبلغ 81289 هزار ریال در سال (6774 هزارریال در ماه) بوده است که نسبت به رقم مشابه سال قبل 20/8 درصد افزایش داشته است. همچنین در این سال هزینه متوسط هر خانوار روستایی با میانگین نفقات هر خانوار 4/49 نفر مبلغ 48846 هزار ریال در سال (4071 هزار ریال در ماه) بوده است که نسبت به رقم مشابه سال قبل 17/5 درصد افزایش داشته است. توزیع درصد هزینه خانوارها در جدول زیر منعکس شده است.

2- مأخذ: سالنامه آماری کشور سال 86 - مرکز آمار ایران.

هزینه خانوارهای شهری و روستایی کشور در سال 1386

(هزار ریال)

خانوارهای روستایی		خانوارهای شهری		شرح گروههای هزینه
درصد تغییر نسبت به سال قبل	هزینه	درصد تغییر نسبت به سال قبل	هزینه	
17/3	18203	19/8	18202	خوراکی و دخانی
11/4	3704	14/2	4486	پوشاک و کفش
21/0	7611	27/1	25217	مسکن
19/2	3600	9/7	4166	لوازم، اثاثیه و ملزومات و خدمات خانوار
7/4	3850	27/0	6790	بهداشت و درمان
21/8	6340	15/5	11913	حمل و نقل و ارتباطات
11/1	1062	13/0	2758	تفریحات، سرگرمی‌ها، تحصیل و آموزش
21/9	4477	20/6	7757	کالاها و خدمات متفرقه خانوار

قسمت 5) کشورهای توسعه یافته جهان⁽³⁾

تعداد کشورهای توسعه یافته جهان در سال 2007-2008 براساس محاسبه های برنامه توسعه سازمان ملل (UNDP)، 63 کشور می باشد و شاخص توسعه انسانی آنها بیش از 0/8 است. 10 کشور اول توسعه یافته بترتیب رتبه عبارتند از: ایسلند، استرالیا، کانادا، ایرلند، سوئد، ژاپن، هلند، فرانسه و فن.لاند

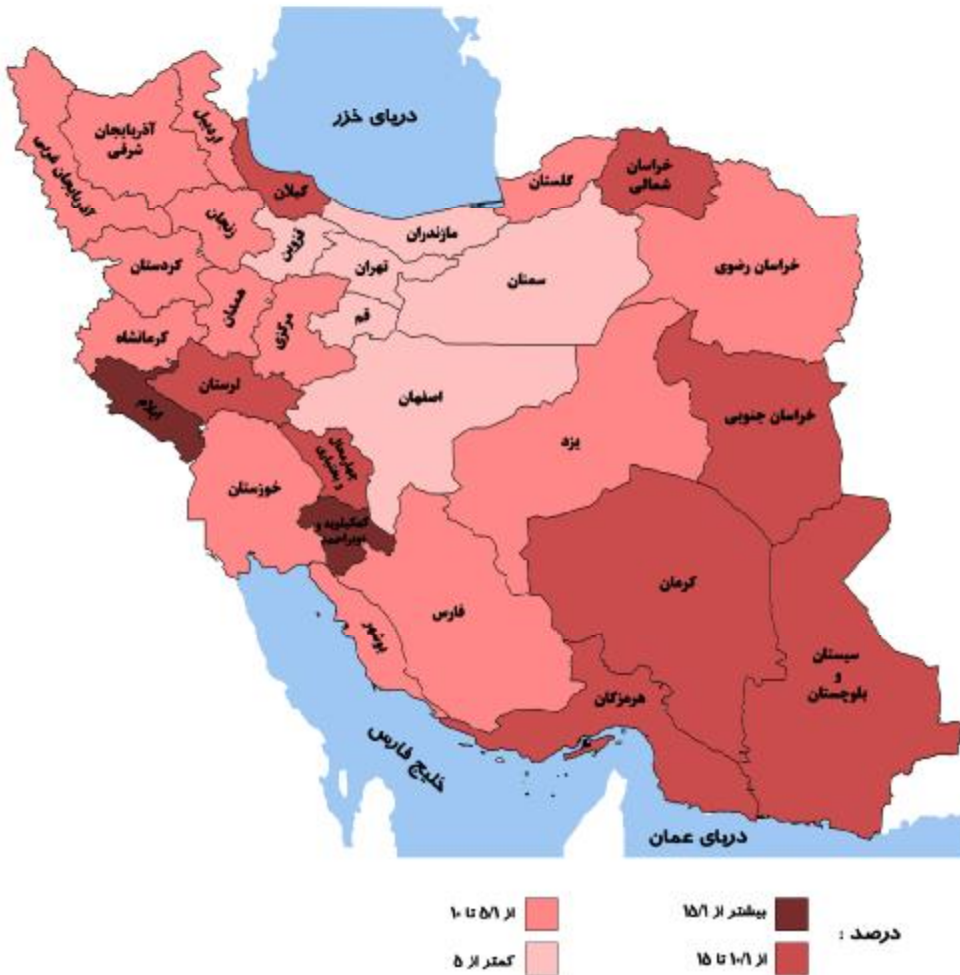
جمهوری اسلامی ایران در بین 177 کشور جهان رتبه 94 را با شاخص 0/759 در سال 2005 به خود اختصاص داده است.

شاخصهای عمده برخی کشورهای منتخب جهان در سال 2004

رتبه شاخص توسعه انسانی	شاخص توسعه انسانی	نرخ باسوادی افراد پانزده ساله و بیشتر	امید به زندگی در بدو تولد	شاخص نام کشور	منطقه
86	0/76	89/9	71/6	اردن	آسیا
25	0/916	92/5	78/9	سنگاپور	
26	0/912	98/0	77/3	کره جنوبی	
96	0/746	77/0	70/7	ایران	
36	0/863	97/2	74/6	آرژانتین	آمریکای جنوبی
69	0/792	88/6	70/8	برزیل	
38	0/859	95/7	78/1	شیلی	
50	0/826	99/8	77/6	کوبا	آمریکای شمالی
53	0/821	91/0	75/3	مکزیک	
77	0/774	99/4	66/1	اوکراین	اروپا
24	0/921	96/0	78/3	یونان	
60	0/805	97/3	71/5	رومانی	
3	0/957	99	80/5	استرالیا	اقیانوسیه
20	0/936	99	79/2	نیوزیلند	
121	0/653	82/4	47/0	آفریقای جنوبی	آفریقا
87	0/760	74/3	73/5	تونس	
111	0/702	71/4	70/2	مصر	

توزیع نسبی پوشش حمایتی

درصد مددجویان مورد حمایت از کل جمعیت

2-20 جمعیت کشور به تفکیک استان

